

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Α'. ΕΚ ΜΑΔΡΙΤΗΣ ΕΙΣ ΖΑΝΖΙΒΑΡΗΝ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος, τοῦ ἀτρομήτου τούτου τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἥρωος, κατέστη ἤδη τόσο γνωστὸν ὥστε ὀλίγοι, πιστεύομεν, δὲν ἤκουσάν τι περὶ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐσχάτως ὑπὸ ἐτέρου ἀτρομήτου ἥρωος, τοῦ Κ. Στάνλεϋ, γενομένην ἀνέλπιστον εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγγνα τῆς Ἀφρικῆς ἀνεύρεσίν του. Τὰ κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν ταύτην εἶναι τόσο ἐκτακτα, τόσο παράδοξα, ὥστε φοβούμενοι μὴ ἀποστερήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀγνώστας τῆς ἀφηγήσεως ἐνὸς ἐκ τῶν μάλα ἀξιοσημειώτων γεγονότων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, ἀν ἐν σιγῇ παρέλθωμεν αὐτὰ, ἀναλαμβάνομεν τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν, μετὰ πάσης δυνατῆς συντομίας, συνοψίζοντες τὰ κυριώτερα τῶν ὄσων αὐτῶς ὁ Κ. Στάνλεϋ περὶ τῶν ὁδοιποριῶν του ἀναφέρει. Ἐν ἀρχῇ ὅμως πρέπει νὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς περὶ τῶν αἰτιῶν, τῶν δόντων ἀφορμῆν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ γέροντος ἥρωος, ὧν ἄνευ οὐδεμίαν θὰ ἔδραπε δάφνην ὁ νέος ἀνευρετῆς του.

Οἱ ἀναγνώσται τοῦ Μέλητος γινώσκουσιν ἤδη (1) ὅτι ὁ Δ. Λιβιγκστόνος, εἰσχωρήσας εἰς μέρη, τὰ ὅποια ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ δὲν εἶχον ἰδεῖ, ἔκαμε πολλὰς καὶ περιέργους ἀνακαλύψεις, μετὰ τὰς ὁποίας, κατὰ παρακίνησιν θερμῶν του φίλων, ἀνέλαθεν ἐσχάτως νὰ λύσῃ, ἀν δυνηθῇ, τὸ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου γεωγραφικὸν ζήτημα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου λοιπὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1866 μετέβη καὶ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν καὶ μετὰ τριάκοντα ἀνθρώπων εἰσεχώρησεν ἐκ τρίτου εἰς μέρη ἀγνώστα τῆς ἀγνώστου ἐκείνης ἡπείρου. Πλὴν δὲν παρήλθε χρόνος πολὺς καὶ τινες ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν συνοδείαν του, ἐπαυελθόντες εἰς τὴν παραλίαν, διηγοῦντο ὅτι, προσβληθέντες ὑπὸ τῆς φυλῆς Μαΐτιοι, αὐτοὶ μὲν δισκορπίσθησαν, ὁ δὲ Λιβιγκστόνος ἐφρονεύθη. Ὁ τρόπος τῆς διαδόσεως τῆς εἰδήσεως ταύτης εἰς πολλοὺς ἐγέννησεν εὐλόγους ὑποψίας, πλὴν οὐδεμίαν αὐθεντικὴν διὰφυσιν ἤρχετο, ἢ δὲ ἀβεβαιότης ἐκράτει μεταίωρους τοὺς πάντας. Ἐν τούτοις ὁ φίλος τοῦ περιηγητοῦ Ροδεरिकὸς Μούρχιςον, καὶ ὁ πεν-

θερὸς αὐτοῦ Δ. Μοφφάτ, ὅστις μάλιστα, διελθὼν πᾶσαν σχεδὸν τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν νότιον Ἀφρικὴν, ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ θάνατος τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, ὅπουδῆποτε τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἀν συνέβαινε, δὲν ἤθελε ποτὲ διαδοθῆ διὰ τρόπου τόσο ἀβεβαίου, οὐδέποτε, ἀπηλπίσθησαν περὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις ὁ Δ. Λιβιγκστόνος ἠρέυνα μέγα τι ὄροπέδιον, 5 ἕως 6000 ποδῶν ὑψηλόν, τὸ ὅποσον ἐκλίνε μὲν, ἤτοι ἐγίνετο χαμηλότερον, πρὸς βορρᾶν καὶ βορρειοδυσμάς, ἐκόπτετο δὲ πολὺ ἀποτόμῳ ἀπὸ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος. Πολὺ πρὸς νότον τῶν ἀποτόμων ἐκείνων κρημνῶν ἔρρεεν ὁ ποταμὸς Ζαμπέζης. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ ὄροπέδιου ὑπῆρχον αἱ πηγαὶ ἄλλου τινὸς ποταμοῦ, Τσαμπέζης καλουμένου, ὅστις μὴ χυνόμενος, ὡς τινες ἐπίστευον, ἕνεκα τῶν παρεμπιπτόντων ὁρέων εἰς τὸν Ζαμπέζην, ἔπρεπεν, ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τοῦ ρεῦματός του, νὰ ᾔται ἡ ἀρχὴ ἄλλου τινος μεγάλου ποταμοῦ. Ποταμοὺς μεγάλους, δυναμένους κατὰ λόγον πιθανὸν νὰ πηγάζωσιν ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης, δύο μόνον ἔχει ἡ Ἀφρικὴ, τὸν Νεῖλον καὶ τὸν Κόγκον. Εἶναι λοιπὸν ὁ Τσαμπέζης ἀρχὴ τοῦ Κόγκου ἢ ἀρχὴ τοῦ Νείλου; Πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ὁ Λιβιγκστόνος ἠκολοῦθη τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἶδεν αὐτὸν χυνόμενον ἐντὸς λίμνης τινὸς, Βαγγουέολο καλουμένης. Τὴν λίμνην ταύτην διασχίζων ὁ ποταμὸς ἐξέρχεται, πλὴν οὐχὶ πλέον ὑπὸ τὸ ὄνομα Τσαμπέζης ἀλλὰ Λουαπούλας καλούμενος. Ἐξερχόμενος τῆς λίμνης ἐκείνης καὶ λαμβάνων τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν ὁ ποταμὸς ἀπαντᾷ καὶ δευτέραν λίμνην, Μοέρο καλουμένην, τὴν ὁποίαν πάλιν διασχίζει καὶ ἐξέρχεται αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Λουαλάζας. Παρὰ τὴν δευτέραν ταύτην λίμνην Μοέρο, ὁ Λιβιγκστόνος παρετήρησεν ὅτι ὁ ποταμὸς ὑπέκειτο εἰς πλημμύρας περιοδικὰς, ἀναλόγους μὲ τὰς τοῦ Νείλου· ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου εὐελπίζετο ὅτι τὰ ὑπ' ἐρευνᾶν του ὕδατα ἀνήκον εἰς τὸν πατέρα τῆς Αἰγύπτου. Ἐξερχόμενος τῆς λίμνης ἐκείνης ὁ ποταμὸς διέρχεται, ὡς ὁ περιηγητῆς παρὰ τῶν ἐγγχωρίων εἶχε μάθη, καὶ διὰ λίμνης τρίτης

1) ἴδε Μέλητος σελ 38.

καί τετάρτης, τὰς ὁποίας μετέβαινε νὰ ἐπισκεφθῆ ὅτε ἡ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀγγελία διεδόθη. Αἱ ἐργασίαι λοιπὸν καὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Λίβιγκτόνος, κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, ἐνδιέφερον μεγάλως τὴν ἐπιστήμην. Πλὴν δὲν εἶναι τόσον αἰ πηγαί τοῦ Νείλου, αἵτινες ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅσον ἡ ἀνοιξίς ὁδοῦ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, ὅσον ἡ μετάδοσις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἰς τοὺς ἡμιαγρίους κατοίκους τῆς χώρας ἐκείνης, ὅσον « τὸ νὰ ἀνακουφισθῶσι τὰ δεινὰ τῆς ἀτυχοῦς ἀνθρωπότητος μάλλον, παρὰ νὰ ἀνακαλυφθῶσιν ὅλαι αἱ τοῦ Νείλου πηγαί », κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Δ. Λίβιγκτόνος.

Πᾶσαι αἱ ἐκ Ζανζιβάρης προσπάθειαι, ὅπως ἐπιτευχθῆ θετικὴ τις εἰδήσις περὶ τῆς τύχης τοῦ ἥρωος περιηγητοῦ, εἶχον τέλος ἀποτύχει. Ἀπόφασις λοιπὸν ἐγένετο νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς ἄνδρες κατάλληλοι, ἄνδρες περὶ ὧν ἠδύνατό τις νὰ τρέφῃ ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου λοιπὸν ὁ Κ. Βαϊκερ ὅστις καὶ πρὶν, ἀνελθὼν τὸν Νεῖλον, εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ περὶ οὗ πρὸ μικροῦ ἤδη διεδόθησαν φῆμαι ἀπαίσιαι, ἀνέλαβε νὰ ἀνέλθῃ καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν ποταμὸν καὶ οὕτω νὰ μεταβῆ εἰς μέρη ὅπου ὑπέθετεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀνεύρῃ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μάθῃ τι βέβαιον περὶ τῆς τύχης τοῦ περιηγητοῦ. Ἐξ ἄλλου μέρους αὐτῆ ἡ Β. Γεωγραφικὴ Ἑταιρία διωργάνισεν ἀποστολὴν, ἣτις ἐπρόκειτο ἐκ Ζανζιβάρης νὰ εἰσχωρήσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ μέρη, τὰ ὁποία ἠρέυνα ὁ Λίβιγκτων. Πλὴν καὶ αἱ προσπάθειαι αὗται εἰς οὐδὲν θετικὸν ἀπέληξαν. Ἐπέπρωτο, φαίνεται, ὁ ἀναποκριτὴς τῆς ἐφημερίδος « Κήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης » Ἐρρίκος Στάνλεϋ νὰ ἄρῃ τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου τούτου, καὶ νὰ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον διὰ τῆς τόλμης καὶ ἐπιτυχίας του. Πλὴν πόθεν κινούμενος ὠρμήθη πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λίβιγκτόνος; Τούτο ἀφίνομεν αὐτὸν τὸν Στάνλεϋ νὰ διηγηθῆ.

« Ἦτο ἡ δεκάτη ἐκτη (4η) τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου (1869), ὡρα πρωινῆ δεκάτη, ὅτε ὁ Ἐρρίκος Στάνλεϋ, εὐρισκόμενος τότε ἐν Μαδρίτη, ἔλαβε τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα: « Μετάβηθι εἰς Παρισίους· σπουδαία ὑπόθεσις. » Τὸ τηλεγράφημα ἔφερε τὴν ὑπογραφήν τοῦ Κ. Ἰακώβου Βεννέτου, διευθυντοῦ τοῦ « Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης » καὶ υἱοῦ τοῦ ἰδιο-

κτήτου τῆς ἐφημερίδος ταύτης, τῆς ὁποίας ὁ Στάνλεϋ ἦτο εἰς ἕκ τῶν ἀναποκριτῶν. Μετὰ δύο ὥρας, βιβλία, κιβώτια, τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν ὁδοιπορίαν, ὁ δὲ ἀναποκριτὴς μετέβαινε ὅπως ἀφίση ὑγείαν εἰς τοὺς γνωρίμους, πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ. Τὴν ἐπαύριον εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος, τοῦ Κ. Βεννέτου, διαμένοντος εἰς τὸ Μέγα Ξενοδοχεῖον, εὔρεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης του.

— « Τίς εἶσαι; » τὸν ἠρώτησεν ὁ διευθυντής.

— « Ὁ Στάνλεϋ. »

— « Αἶ, καλά! λάβε ἐν κάθισμα. Ποῦ στοχάζεσαι ὅτι εὐρίσκεται ὁ Λίβιγκτων; »

— « Ἀληθῶς δὲν εἰξεύρω τίποτε, κύριε; »

— « Νομίζεις ὅτι ἀπέθανε; »

— « Δυνατὸν ναί, καὶ δυνατὸν ὄχι. »

— « Ἐγὼ στοχάζομαι ὅτι ζῆ, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρεθῆ, καὶ πέμπω σὲ πρὸς ἀναζήτησίν του. »

— « Εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς; Ἐκεῖ ἐννοεῖς; »

— « Ἐννοῶ νὰ ἀναχωρήσῃ, νὰ τὸν ἀνεύρῃ, καὶ νὰ φέρῃς ὅσας εἰδήσεις εἶναι δυνατὸν, καὶ . . . τίς οἶδεν! ἴσως ὁ γέρων περιηγητῆς εὐρίσκεται ἐν ἀνάγκαις. Λάβε μετὰ σοῦ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τῷ χρησιμεύσῃ. Φυσικῶς θέλεις διευθύνεσθαι ὑπὸ τῶν σκέψεών σου, πράξε λοιπὸν ὅ,τι κρίνεις εὐλογον, πλὴν νὰ ἀνεύρῃς τὸν Λίβιγκτόνα. »

— « Ἐσκέφθης, κύριε, τὰ ἐξοδα τῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως; »

— « Ἦόσα θὰ ἐξοδευθῶσιν; »

— « Ὁ Βύρτων καὶ ὁ Σπῆκ ἐξώδευσαν ἀπὸ τρεῖς ἕως πέντε χιλιάδας λιρῶν· φοβοῦμαι μήπως χρειασθῶσι τοὐλάχιστον δύο καὶ ἡμίσεια. »

— « Καλά. Ἴδου τί θὰ γείνη. Λάβε ἤδη χιλίας λίρας, ἀφοῦ ἐξοδεύσῃς αὐτὰς τρεῖς ἄλλας χιλίας, τὰς ὁποίας ὅταν ἐξοδεύσῃς τραβᾷς ἑτέρας χιλίας καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀλλὰ νὰ ἀνευρεθῆ ὁ Λίβιγκτων. »

— « Νὰ μεταβῶ ἀμέσως πρὸς ἀναζήτησίν του; »

— « Ὅχι· ἐν πρώτοις θὰ παρευρεθῆς εἰς τὰ ἐγκαίρια τοῦ Σουέζ· ἐκεῖθεν θὰ ἀνέλθῃς τὸν Νεῖλον. Ἦκουσα ὅτι ὁ Βαϊκερ πρόκειται νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν ἄνω Αἴγυπτον· πληροφορήσου ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιον περὶ τῆς ἀποστολῆς του. Ἀνερχόμενος τὸν ποταμὸν θὰ περιγράψῃς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει παρ' αὐ-

τὸν ἐνδιαφέρον τὸν περιηγητὴν· θὰ μᾶς συντάξῃς ὁδηγὸν πρακτικόν, θὰ μᾶς εἴπῃς δηλαδή τί ἀξίζει νὰ ἴδῃ τις καὶ διὰ τίνος τρόπου δύναται νὰ τὸ ἴδῃ. Μετὰ τοῦτο θὰ ἦτο καλὸν νὰ μεταβῆς εἰς Ἱεροσόλυμα· λέγεται ὅτι ὁ Κ. Βάρρεν ἀνακαλύπτει ἐκεῖ σπουδαῖα πράγματα. Ἀκολούθως νὰ μεταβῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ πληροφορηθῆς περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Χεδίβη καὶ τοῦ Σουλτάνου σχέσεων. Μετὰ ταῦτα θὰ διέλθῃς διὰ τῆς Κριμαίας, ὅπου θὰ ἐπισκεφθῆς τὰ πεδία τῶν μαχῶν· ἐκεῖ ἐν δὲ θὰ διευθυνθῆς εἰς Καύκασον μέχρι τῆς Κασπίας Θαλάσσης· λέγεται ὅτι στρατὸς ρωσικὸς ἐτοιμάζεται ἐκεῖθεν νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς Χίβαν. Τέλος μετάβηθι εἰς Ἰνδικὴν, διασχίζων τὴν Περσίαν. Ἐκ Περσεπόλεως δύνασαι νὰ γράψῃς ἐπιστολὴν ἐνδιαφέρουσαν· ἡ Βαγδάτη κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ σου· ἀπεύθυνε καὶ ἐκεῖθεν τινα περὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Εὐφράτου. Ἀφοῦ φθάσῃς εἰς Ἰνδικὴν ἐπιβίβασου πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λίβιγκτόνος. Ἦδη εὐχομαι καλὴν νύκτα· εἶθε ὁ Θεὸς νὰ ἦναι μετὰ σοῦ. »

Μετὰ τὴν σκητὴν ταύτην ὁ Κ. Στάνλεϋ, ἀναχωρήσας ἐκ Παρισίων, μετέβη εἰς Αἴγυπτον· ἐκπληρώσας δ' ἐκεῖ τὴν ἀποστολὴν του, ἐπορεύθη εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ὁδησσὸν, Κριμαίαν, Καύκασον, Περσίαν καὶ τέλος Ἰνδικὴν, ὅπου ἐφθασε κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1870, ἐξοδεύσας κατὰ τὰς ὁδοιπορίας του ταύτας περὶ τοὺς δέκα μῆνας. Ἀφοῦ δὲ εἰς τὴν Ἰνδικὴν διέμεινε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, δηλαδή δύο εἰσέτι μῆνας, ἐπεβίβασθη εἰς πλοῖον ἀπερχόμενον εἰς τὴν νῆσον τοῦ Μαυρητίου, εἰς ἣν μετὰ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἡμερῶν πλοῦν ἐφθασεν. Ἐκ Μαυρητίου, ἐπιβιβάσθεις πάλιν, ἦλθε τέλος εἰς τὸν πρῶτον καὶ κυριώτατον σταθμὸν του, τὸν τῆς Ζανζιβάρης, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ νέον τινα χριστιανὸν Ἀραβὰ, Σελίμ καλούμενον, ὃν ἐξ Ἱεροσολύμων εἶχε παραλάβει ὡς διερμηνέα, καὶ ναύτην τινα Σκῶτον, Λαυρέντιον Φάρκουαρ, μετὰ τοῦ ὁποίου, πλέων ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Μαυρητίον εἶχε γνωρισθῆ. Ἀφῆλθεις εἰς Ζανζιβάρην τὴν 6 Ἰανουαρ. 1871 (ε. ν.) καὶ καταλύσας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀμερικανοῦ προξένου Φραγκίσκου Οὐέβ, ἤρχισε τὰς προετοιμασίας του, ὅπως ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἰσχωρή-

σῃ εἰς τῆς Ἀφρικῆς τὰ ἐνδότερα. Τὰ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην, ἐν μέσῳ ἀγνώστων ἐρήμων, παρουσιάσασαν διὰ πάντα σχεδὸν ἄλλον κωλύματα ἀνυπέβλητα, θέλομεν ἐν ἐπομένοις ἐκθέσει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΚΕΠΤΕΣΘΑΙ.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ δύναμις ἢ διευθύνουσα τοὺς λογισμοὺς μας ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Πολλοὶ ἐκ τῶν σπουδαζόντων εὐρίσκουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς δυνάμεως ταύτης κώλυμα ἀνυπέβλητον εἰς τὴν πρόδον αὐτῶν, βιαζόμενοι νὰ ἀναγινώσκωσι δις, τρίς καὶ πολλάκις μίαν μόνην σελίδα, ὅπως ἀντιληφθῶσι κατὰ σειράν τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ μελετῶντες πολλάκις καὶ ἐπανηλημμένως ἐν καιρὸ αὐτὸ μάθημα, ὅπως ἀντισταθμίσωσι τὴν διανοητικὴν ταύτην ἔλλειψιν. Ἡ ὑπαρξίς ἢ μὴ ὑπαρξίς τῆς δυνάμεως ταύτης ἀποτελεῖ κυρίως τὴν μεταξὺ ἰσχυρᾶς καὶ μὴ ἰσχυρᾶς διανοίας διαφορὰν. Πολλῶν ἀνθρώπων αἱ σκέψεις ὁμοιάζουσι μὲ τὸ παίγνιον παιδίου μικροῦ, κρατούντος εἰς χεῖρας μικρὸν σφυρίον καὶ κτυπώντας ἐλαφρὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως φθάσει, διὰ νὰ παίξῃ· ἐνῷ ἡ ἰσχυρὰ σκέψις γδύναται νὰ παραβληθῆ μὲ βαρεῖαν τοῦ λιθοκόπου σφύραν, δι' ἧς οὗτος καταφέρει στιβαρὰ κτυπήματα ἐπὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἕως οὗ διαρηγγύει καὶ τὸν σκληρότατον βράχον.

Ἡ δύναμις τῆς κατατάξεως καὶ διευθετήσεως τῶν ἐνοιῶν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀρίστας διανοίας, ἔρχεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον βραδέως. Καθόσον δὲ ἡ δύναμις αὐτῆ ἐνισχύεται, ἡ ἀσυναρτησία καὶ ἡ σύγχυσις ἐλαττοῦνται, ἡ δὲ διάνοια δύναται μᾶλλον ὀρισμένως νὰ ἐργάζεται, προσέτι δὲ καὶ νὰ ἀρχίξῃ ἐκ τοῦ σημείου εἰς ὃ ἐπαυσε χωρὶς νὰ ἦναι βεβιασμένη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἀπ' ἀρχῆς τὰ πάντα, ὅπως εὔρη τὸ νῆμα τῶν ἐνοιῶν τῆς.

Ὡστε, συγκέντρως καὶ μέθοδος εἶναι τὰ δύο ἀπαραίτητα διὰ τὸ σκέπτεσθαι στοιχεῖα.

Ὅπως καλλιεργηθῆ τὸ πρῶτον, ἦτοι ἡ διευθύνουσα τοὺς συλλογισμοὺς δύναμις, ἀπαιτεῖται καὶ προσοχὴ σύντονος, ἵνα καὶ ἡ παραμικρὰ παρέκθασις μὴ μὲν ἀπαρτήρη-

τος, και άμεσος εξάσκησις τής θελήσεως, όπως ή διάνοια ανακαλήται και κρατήται επί του υπό σκέψιν αντικειμένου. Όπως άποκτηθῆ τὸ δεύτερον, ήτοι ή δύναμις τής κατατάξεως τών έννοιών, ανάγκη αναλύσεων και θεωρίας τών διαφόρων μερών παντός αντικειμένου, πρώτον ένός εκάστου αυ-

τών ιδιαιτέρως, και δεύτερον κατά τās σχέσεις του ένός προς τὰ άλλα.

Πάσα νεαρά διάνοια, κατ' άπαραίτητον ανάγκην, πρεπε να καθυποβάλληται εις τὰ διανοητικά ταῦτα γυμνάσια. πλὴν δυστυχώς τουτο υπέρ παν άλλο εις τήν ανατροφήν τής καθ' ήμās νεολαίας παραμελείται.

Κράγγη.

Μελισσοφάγοι.

ΖΩΩΝ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΣ.

Β'. ΠΤΗΝΑ.

Μετά τὰ όλίγα μαστοφόρα (1) μεταβώμεν ήδη εις τὰ μικρά πτηνά, τὰ έντομοφάγα, τὰ τόσοσν ώφέλιμα και όμως τόσοσν καταδιωκόμενα, είτε όπως κλεισθώσιν έντός κλωδίου, είτε και διά να χρησιμεύσωσιν προς τροφήν!

Τὰ πολυάριθμα γένη τών μικρών πτηνών, εξακολουθεῖ «τὸ Βιβλίον τών Άγρών», άτινα τρέφονται αποκλειστικώς εξ έντόμων, πρέπει να τεθώσιν υπό τήν προστασίαν του δημοσίου. Πάσα πατρική κυβέρνησις πρέπει να προστατεύη πρό πάντων τούς αιγοθήλας, τούς κυφέλους (πετροχελιδόνα), τās χελιδόνας και τούς μυιοθήλας. Τὰ τρία τελευταία γένη καταδιώκουσι τὰ έντομα έν καιρῶ ήμέρας, όπως αι νυκτερίδες έν καιρῶ νυκτός. Οί αιγοθήλαι

(1) είναι πτηνά νυκτερινά, τὰ όποια τρώγουσι πληθος κολεοπτέρων και φαλαινών (λαμπυρίδων), ών αι κάμβαι προσβάλλουσι τὰ καλλιεργούμενα φυτά. Πάντα τὰ περι ών ό λόγος πτηνά συλλαμβάνουσι τὰ έντομα πετώμενα.

Η κράγγη (καρακάξα) διάγει τήν αυτήν δίαιταν τρώγει δε προσέτι και πληθος τρωξαλίδων. Τὰ μεγάλα όμως είδη αυτης προσβάλλουσι ένίοτε τὰ νέα πτηνά.

Η μεγάλη κλάσις τών πτηνών, τών φερόντων τὸ γενικόν όνομα «λεπτόρραμφα»

(2) καταστρέφουσι μέγα πληθος έντόμων υπό πάτας αυτών τās μορφάς. Λεπτόρραμφα

(1) Ονομάσθησαν αιγοθήλαι τὰ νυκτερινά ταῦτα πτηνά εκ του ότι εξελήφθησαν ως θηλάζοντα τās αίγας έν καιρῶ νυκτός. (2) Πτηνά τών όποίων τὸ ράμφος είναι λεπτόν και εύθλ ως όπίτιον (σουβλί).

(1) Ίδε Σελ. 173.

δε είναι αι σεισοῦραι, αι σεισοπυγίδες (σουσουράδες), αι ύπολαίδες (πετρίται), οι τρογύλοι (τροποφράκται, τροποκαρίδες), αι άηδόνες οι συκοφάγοι και λοιπά. Τὰ άθώα ταῦτα μικρά πτηνά, εκτός του ότι καθαρίζουσι τούς κήπους, τās πεδιάδας και τὰ δάση μας από τούς εχθρούς τών προϊόντων μας, τὰ έντομα, πληροῦσι και τόν αέρα με τὰ θελκτικά και ποικίλλα των άσματα. Τόν χειμῶνα σχεδόν πάντα μάς εγκαταλείπουσι, βιαζόμενα υπό τής ελλείψεως τών έντόμων να μεταβώσιν εις ένότια μέρη. Μένουσι μόνον οι πετρίται και τροποκαρίδες, οιτινες τρώγουσι τὰ ώα τών έντόμων, τὰ έναποτεθέντα επί τών φυτών. Συμπληροῦσι δε τήν τροφήν των τρώγοντες κώνωπας, μικρούς σκώληκας και σκύβαλα. Ο κέρθιος (grim pereau), ή σίττα και ό μελισσοφάγος επίσης δεν μάς εγκαταλείπουσιν, άλλ' άδιακόπως, καθ' όλον τής ήμέρας τὸ διάστημα ζητοῦσιν ώα και κάμβας έντόμων, κεκρυμμένας έντός τών χασμάτων, τών φλοιών και τών βλαστών τών δένδρων. Είναι δε εύνήτον ότι, επειδή τόν χειμῶνα τὰ έντομα εκλείπουσι, τὰ πτηνά ταῦτα δια να τραφώσιν ζητοῦσι τὰ ώα και τās κάμβας. Η σίττα και ό μελισσοφάγος, όντα εφωδιασμένα με ράμφος ισχυρόν, τρέφονται με κόκκους, με σπόρους φυτών κωνοφόρων και άλλων τινών. Αν τις ίδη τόν μελισσοφάγον σκαλίζοντα βλαστοῦς εις φυταλιάν, ας γινώσκη ότι εκει κρύπτεται κάμβη. Οί κορυδαλλοί, αν και έν μέρη σποροφάγοι, αγαπῶσιν καθ' υπερβολήν τὰ έντομα και καταστρέφουσι μεγάλην αυτών ποσότητα.

Αι κίχλαι και οι κόσσιφοι είναι μεγάλαι ύπολαίδες (πετρίται)· έχουσι τήν αυτήν φωνήν και τρέφονται ως αυταί. Ίσως περι τὰ τέλη τής ανοίξεως ό κόσσιφος γίνεται όγληρόσ, ως εγγίζων τὰ κεράσσια, αλλά καθ' όλας τās άλλας εποχάς τὸ συμπλήρωμα τής τροφής του είναι κόκκοι και σπόροι άγρίων φυτών.

Αν ό γεωργός, αν ό κηπουρός άπαξ μόνον ανελογίζετο τόν μέγαν αριθμόν τών έντόμων, τών καταστρεφόμενων υπό τών μικρών πτηνών, τὰ όποια ανεφέρομεν, είναι άδύνατον να επιτρέπη τήν διατάραξιν των. Έκαστος τών μικρών τούτων μελωδών τρέφεται και με ειδός τι έντόμων. Η σεισοῦρα καταδιώκει τὰ τρέχοντα επί γής, έντός τών δενδροστοιχιών και τών βοσκημάτων· ή ά-

κανθίς (σκαθί) διαιτάται εις ύγρās πεδιάδας· ή σουσουράδα καταδιώκει τās πυραλίδας τών άμπελώνων· ό τρογοδύτης έρευνά τās στέγας τών εξοχικών κατοικιών και τούς σωρούς τών δεσμῶν κλαδίων· ή κίσσα άγρυνει επί τών οικιών· ό κέρθιος και ή σίττα διατρέχουσι τούς κορμούς τών δένδρων· οι μελισσοφάγοι, κατά κοπάδια, περιφέρονται από δένδρου εις δένδρον έντός τών φυτειών. Οί λοιποί λεπτόρραμφοι μελωδοί νέμονται έντός τών δασών· όλα δε καταγίνονται όπως σώζωσι τὰ σπαρτά και τούς καρπούς μας, ένῶ ήμεις έχομεν προς αυτα πόλεμον εξοντώσεως!

Ακολουθως περι τών παχυρράμφων.

ΑΡΟΣΟΣ.

Όταν ή ατμοσφαιρα ήται θερμή τότε και οι έντός αυτης αιωρούμενοι υδατώδεις άτμοι είναι περισσότεροι. Φυσιολόγος τις, ό καθηγητής Λεσλίκης, λέγει ότι όταν ή θερμοκρασία του ατμοσφαιρικού αέρος είναι 113 βαθμών φαρενέττου, τότε ό αήρ δύναται να κρατη έντός αυτου υδωρ έν διαλύσει ίσον με τὸ εικοστόν του ίδιου του βάρους. Ένῶ όταν τὸ θερμομέτρον δεικνύη τὸ σημεϊον του πάγου, τότε μόλις τὸ έν εκατοστόν δέκατον έκτον του βάρους αυτου δύναται να κρατη. Επειται λοιπόν ότι όταν ή θερμή ατμοσφαιρα, ή έχουσα έντός αυτης πολλούς υδατώδεις άτμούς, χάσῃ μέρος τής θερμότητός της, τότε, επειδή δεν δύναται να κρατη όλον τὸ έν διαλύσει εύρισκόμενον υδωρ, αφίνει μέρος αυτου να καταπίπτῃ έν ειδει δρόσου επί τής γής. Κατά τās θερινάς μάλιστα νύκτας, όταν ό ουρανός ήται αίθριος, ή κακαπίπτουσα δρόσος είναι άφθονωτέρα, διότι ή θερμότης τής γής, εύρίσκουσα καθαράν τήν ατμοσφαιραν, δια τής ακτινοβολίας, ταχέως ελαττοῦται, ένῶ όταν υπάρχωσιν εις τόν ουρανόν σύννεφα, ταῦτα, κωλύοντα τήν ακτινοβολίαν τής θερμότητος, έμποδίζουσι και τήν κατάπτωσιν τής έν τῶ αέρι ύγρασίας. Ως εκ τούτου δε εις τὰ θερμά κλίματα ή δρόσος είναι πολυ περισσοτέρα ή εις τὰ ψυχρά. Εις τήν Ιαμαϊκήν, λόγου χάριν, τήν αυγήν όλοι οι δρόμοι φαίνονται καταβεβρεγμένοι· εις δε τήν Αίγυπτον τόση είναι ή δρόσος ήτις αρχίζει να πίπτῃ μετά τήν δύσιν του ήλιου, ώστε ό περιπατῶν ή εύρι-

σκόμενος ἐν υπαίθρῳ δὲν ἀργεῖ νὰ ἴδῃ τὰ φερέματα αὐτοῦ κάθυγρα. Πόσον εὐεργετικὴ λοιπὸν εἶναι ἡ κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας καταπίπτουσα αὕτη δρόσος εἰς χώρας οἷα ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη καὶ αὕτη ἡ Μικρασία, ὅπου ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους οὐδεμία σταγὼν βροχῆς πίπτει, ἕκαστος μετὰ θαυμασμῶ δύνανται νὰ φαντασθῇ. Τὴν εὐεργετικότητά δὲ ταύτην ἔχοντες ὑπ' ὄψιν καταλαμβάνομεν καὶ τὴν μεγίστην ἀξίαν τῆς εὐχῆς ἐκείνης τοῦ τυφλοῦ πατριάρχου, ἣν ἠύχθη πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰακώβ, «Καὶ δώη σοὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ (ἀνωθεν), καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς, καὶ πλῆθος σίτου καὶ οἴνου.» (Γεν κζ' 28) καθότι, ἂν ἔλειπεν ἡ δρόσος, τὰ ἄλλα ἀγαθὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξωσι.

Ὁ Δόκτωρ Σαῦης (Dr. Shaws) ἐν ταῖς περιηγήσεσιν αὐτοῦ λέγει τὰ ἐξῆς περὶ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ δρόσου «ἔχοντες μόνον στέγασμά μας τὸν οὐρανόν, οὗτος συχνὰ μᾶς κατέβρεχε καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ὑποκάμισον, ἀλλὰ μόλις ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος καὶ ἡ πολλὴ ὑγρασία, ἡ ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐξητμίζετο καθ' ὀλοκληρίαν.» Ὁ δὲ Σαβαρὺς λέγει ὅτι «ἡ Αἴγυπτος θὰ ἦτο ἀκατοίκητος ἂν ἡ δρόσος τῆς νυκτός δὲν ἐξωογόνει τὰ φυτὰ· ἡ γῆ τόσον καταβρέχεται ὑπ' αὐτῆς, ὥστε τὸ πρῶν ἕκαστος νομίζει ὅτι ὄλην τὴν νύκτα βροχὴ κατέπιπτε.»

Ὁ γλυκὺς τοῦ Ἰσραὴλ μελωδὸς, ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ, ψάλλον τὸ γόητρον τῆς ἀδελφικῆς συμβιώσεως διὰ τοῦ «Ἰδοὺ εἴ τι καλόν, ἡ τί τερπνόν, ἀλλ' ἡ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό», ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῆς δρόσου Ἀερμῶν, τῆς καταβαινούσης ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών, ὡς εὐλογίαν Κυρίου. Ὁ δὲ περιηγητὴς Μάουνδρελ, σταθμεύσας εἰς τὴν ἐν λόγῳ θέσιν, λέγει «ἐμάθομεν τί ὁ Ψαλμῶδὸς ἐννοεῖ διὰ τῆς φράσεως «δρόσος Ἀερμῶν» αἱ σκηναίμας κατεβρέχθησαν ὑπ' αὐτῆς ὡς εἰ ὁ οὐρανὸς ἔβρεχε καθ' ὄλην τὴν νύκτα.»

Εἰς τὰ τροπικὰ κλίματα αἱ νύκτες εἶναι καθ' ἵπερβολὴν ψυχραὶ. Λέγεται ὅτι εἰς τὴν Βεγγάλην (Ἰνδίαν) πολλοὶ συνάγουσι πάγους, σχηματιζομένους ἐπὶ ἀβαθοῦς ὕδατος, ἐκθετομένου εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν τοῦ μεσονυκτίου. «Ἐγενόμην τῆς ἡμέρας συγκαιόμενος τῶ καύσωνι, καὶ παγετῶ τῆς νυκτός» ἦτο τὸ παράπονον τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὸν πεν-

θερόν του. Ἡ πάχνη εἶναι παγωμένη δρόσος, παγώνουσα ὅταν ἡ θερμοκρασία τῆς γῆς ἦναι εἰς τὸ σημεῖον τοῦ πάγου.

Πόσον φαίνεται ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία εἰς τὸ ὅτι πάντα τὰ φυσικὰ ὄντα δὲν ἔχουσιν ἐξ ἴσου τὴν ιδιότητα νὰ ἀπολύωσι τὴν θερμότητα, ἦτοι νὰ ψυχραίνωνται ἐπίσης ταχέως! ἡ χλόη καὶ τὰ φύλλα τῶν δένδρων, τὰ ὅποια ἔχουσι μεγίστην τῆς δρόσου ἀνάγκην, ψυχραίνονται πολὺ ταχύτερον, καὶ ἐπομένως δέχονται πολὺ περισσοτέραν δρόσον ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ὑγρότητος, ἢ οἱ λίθοι, ἡ ἄμμος, τὰ ξύλα, τὰ μέταλλα καὶ τὸ γυμνὸν ἔδαφος. Τὰ τοιαῦτα εἶναι σχεδὸν ξηρὰ ὅταν ἡ χλόη καὶ τὰ φύλλα ἦναι ἤδη πλήρη δρόσου. Κατὰ τινὰ νύκτα φυσιολόγος τις θέσας τὸ θερμομέτρον του ἐπὶ τῆς χλόης εἶδε τὸν ἐν αὐτῷ ὑδράργυρον καταδάντα δίκαια ἐξ βαθμοῦς ὑπὸ τὸ σημεῖον, τὸ ὅποιον ἐδείκνυεν ὅτι ἦτο ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὁ Πανάγαθος καὶ Πάνσοφος Θεὸς οὕτω πως διευθέτησε τὰ περὶ τῆς «δρόσου τῶν χόρτων», ὥστε, ὅπου γίνεται περισσοτέρου καλοῦ πρόξενος ἐκεῖ καὶ νὰ πίπτῃ περισσοτέρα, ὡς ὑπὸ φυσικῆς τινος ἀνάγκης κινουμένη, τὸ δὲ ἐλάχιστον χόρτον νὰ ἀπολαμβάνῃ τῆς εὐεργετικῆς τῆς δυνάμεως ὅπως καὶ τὰ μέγιστα τῶν δένδρων.

ΑΣΦΑΛΗΣ ΓΕΦΥΡΑ.

Ἡ παράβασις παρῆξε μέγα τι πέλαιος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸ Εὐαγγέλιον ὅμως ἀποκαλύπτει γέφυραν δι' ἧς οἱ παραβάται δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐκ τῆς ἀθλιότητος αὐτῶν πρὸς τὴν θείαν χάριν κατὰ τὸν παρόντα βίον, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν μέλλοντα. Αἱ καμάραι, αἱ ὑποστηρίζουσαι τὴν γέφυραν ταύτην, εἶναι ἡ Σοφία καὶ Δύναμις, ἡ Εὐσπλαγγνία καὶ Πιστότης τοῦ Θεοῦ. Ἀπαιτεῖται βαρύτερον κακιῶν φορτεῖον ὅπως κλονισθῇ μία τις ἀπὸ τὰς καμάραις ταύτας· οὐδεὶς δὲ, αἰσθανόμενος τὴν ἀθλιότητα τῆς θέσεώς του, πρέπει νὰ φοβῆται, ἐφ' ὅσον ἡ ἀσφαλὴς αὕτη γέφυρα διέρχεται τὸ τῆς θείας δικαιοσύνης πέλαιος. Ὅπου ὑπάρχει θέλησις ἐκεῖ ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἀδύνατος καὶ διὰ τὸν χειρίστον εἰσέτι.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΧΙΒΑΪΚΑΙ.

Ἐπειδὴ, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐρέθη (1), οἱ Χιβαῖοι εἶναι λαὸς ποιητικὸς, προσπαθήσαμεν νὰ θέσωμεν τὰς ὑποσχεθῆσας παροιμίας του εἰς λόγον ἔμμετρον, καίτοι τὸ τοιοῦτον, ὡς δυσκολώτατον, σπανίως ἐπιτυγχάνει. Κατὰ πόσον λοιπὸν ἐπετύχομεν ἀφίνομεν νὰ κρίνωσιν οἱ ἀναγνώσται.

Ἡ Αἰσχύνῃ καὶ τοῦ Χάρου εἶν' ἀκόμη χειροτέρα.

Ὅστις ἀνάμεσα τεθῆ
Εἰς δύο πλοῖα θὰ πνιγῇ.

Ὅστις ἀπὸ τὰ βάθη τῶν σπλάγγων του
θρηνεῖ
Καὶ τοὺς τυφλοὺς ἀκόμη εἰς δάκρυα
κινεῖ.

Ἴππος ἰσχνός, κατάξηρος, καὶ ἥρωσ
εἰς τὰ ξένα
Πολὺ κακὴν ἐντύπωσιν παράγου εἰς
καθένα.

Ὅταν μὲ αὐτοκράτορα ἔχῃς νὰ δικασθῆς
Τότ' ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος χρειάζεται κριτῆς.

Ὁ φρόνιμος διπλοκτυπᾷ ἔς τὸν ἴδιον τὸν
λίθον.

Ἀποθνήσκουσι κ' οἱ νέοι, πλὴν εἰς
γέροντας ἐμπρέπει.

Γλῶσσα ἥτις πάντα λύχει προξενεῖ
πληγὰς ταχέως. (2)

Ὁ φοβούμενος στρουθία
Οὔτε σπείρει κἂν κεχρία.

Ὅνος ἰλιγοφορτωμένος νὰ καθίξ' ἐπιθυμεῖ.

Λόγος ὅταν ἀφίνεται
Ἰπίσω δὲν καταπίνεται.

Ἡ καρδιὰ ἡ φουσκωμένη
Ἵρίσκει γλῶσσ' ἀπολυμμένη.

Μόνον τὰ ξύλα τὰ πολλὰ
Πέμπουν καπνὸν ἔς τὰ ὑψηλά.

Κάλλιον μὲς καὶ ζωντανὸς
Παρὰ λέων καὶ νεκρὸς.

Ἐφ' ἵππου ὅστις κάθεται πατέρα δὲν
γνωρίζει. 3)

Εἰς τὸν νεκρὸν κ' ὁ λάκκος εἶν'
ἀναπαυτικός.

Ἀνθρώποι λαλοῦν μὲ λέξεις
Τὰ δὲ ζῶα μὲ σημεῖα.

Τὸ στόμα τ' ἀνοικτὸν
Δὲν μένει νησιτικόν.

Τὸ φόρεμα μὴ σήκωνε νερόν πρὶν ἀπαντήσης.

Ὁ Χρόνος δὲν σὲ προσκυνεῖ· σὺ κύπτεις
πρὸ τοῦ Χρόνου.

Ὅταν σ' ἔλθωσι παπάδες 4)
Σὺ ἐτοίμαζε παράδες.

Ἡ μεγάλη κεφαλὴ
Ἐχει μέριμνα πολλή.

Τὰ ἔτη κ' ὄχ' ἡ κεφαλὴ, τὸν ἄνθρωπον
διδάσκουν.

Πᾶσα φυλὴ τὸν κλέπτην τῆς, τὸν
λύκον τοῦ πᾶν ὄρος.

Διὰ τὸν καλὸν τὸν ἵππον ἐν μαστίγιον ἀρκεῖ
Πλὴν μυρία δὲν ἀρκοῦσι διὰ ἵππον ἀπειθῆ.

Ὁ πίνων καὶ μὴ κατορθῶν τὴν δίψαν του
νὰ σβέσῃ,
Λύχων εἶναι ἀδύνατον τὸ πάθος νὰ κορέσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς αὐτοῦ φέρει τὴν
δύναμίν του.
Τὸ ζῶον εἰς τὸ φανερόν ἔχει τὴν ἰδικήν του.

Ἄν ὅσα τάζ' ἡ γλῶσσά μας τὰ εἶδον
αἱ χεῖρες,
Ἐπαῖται δὲν θὰ ἔμενον, παντοῦ θὰ ἦσαν
λίραις.

(1) Ἰδε σελ. 178.

(2) Ἡ κολακεύουσα δηλαδὴ γλῶσσα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐλάψῃ ταχέως τὸν κολακευόμενον.

(3) Ἦτοι ὁ στρατιώτης καὶ τοὺς πλησιεστάτους του συγγενεῖς ἀψηφεῖ. (4) Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐννοοῦνται οἱ κληρικοί (οἱ παπάδες) τῶν Χιβαίων.

ΑΧΜΕΤ ΚΑΙ ΡΑΣΙΤ.

ΙΝΔΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τρομερὰ ξηρασία ἤρῃμωνε τὰς ἐφόρους τῆς Ἰνδικῆς πεδιάδας, ὅτε δύο βοσκοὶ Ἀχμέτης, καὶ Ρασίτης καλούμενοι, ἐλθόντες παρὰ τὰ ὄρια τῶν ἀγρῶν αὐτῶν, συνηντήθησαν. Δίψα ὑπερβολικὴ ἐφλόγιζε τὰ ἐντόσθια αὐτῶν, οἵτινες ἔτι μᾶλλον ἔπασχον βλέποντες τὰ ποίμνια τῶν ἀπονήσκοντα, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὕδατος. Μηδεμίαν λοιπὸν ἔχοντες ἐλπίδα ἐκ τῆς γῆς, ὑψωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν ἀρωγὴν του. Τότε, αἴφνης σιγὴ βαθεῖα ἐκυρίευσεν τὰ περίεξ· τὰ πτηνὰ ἔπαυσαν τὸ παραπονετικὸν κελᾶδήματά των, τὰ δὲ βελάσματα καὶ μουγγρίσματα τῶν ποιμνίων διεκόπησαν. Ἐκπληξίς καὶ φόβος κατέλαβεν τοὺς βοσκούς, ἰδόντας ὑψηλὴν τινα καὶ ὑπεράνθρωπον μορφήν ἐρχομένην πρὸς αὐτούς. Ὑπὸ τὴν ἀσυνήθη ἐκείνην μορφήν λέγεται ὅτι ἦτο τὸ μέγα τῆς γῆς πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διανεμεῖ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν εἰς τοὺς θνητούς. Εἰς τὴν μίαν ἐκ τῶν χειρῶν του ἐκράτει δέμα τι, τὸ δέμα τῆς εὐπορίας, εἰς δὲ τὴν ἄλλην δρέπανον, τὸ δρέπανον τῆς ἐρημώσεως. Οἱ βοσκοὶ, βλέποντες τὸ φάσμα νὰ τοὺς πλησιάζῃ, ἔτρεμον ἐκ τοῦ φόβου των καὶ ἐζήτησαν ποῦ νὰ κρυφθῶσι. Πλὴν τὸ πνεῦμα φωνῆσαν πρὸς αὐτούς με φωνὴν πραεῖαν, οἶαν καὶ ὁ Ζέφυρος, πνέων ἐπὶ τῶν εὐόσμων τῆς Ἀραβίας δενδρυλλίων ἐν καιρῷ νυκτός, ψιθυρίζει, «πλησιάσατε», εἶπε πρὸς αὐτούς, «τέκνα τῆς γῆς, καὶ μὴ φεύγετε τὸν εὐεργέτην σας. Ἦλθον νὰ σᾶς προσφέρω δῶρον· ἀλλὰ διὰ τῆς μωρίας σας δυνατὸν νὰ σᾶς γείνη ἐπιβλαβές· θὰ ἐκπληρώσω τὴν δέησίν σας· θὰ σᾶς δώσω ὕδωρ. Ἀλλὰ νὰ μοὶ εἰπῆτε πόσον θέλετε διὰ νὰ εὐχαριστηθῆτε. Δὲν ἐπηρεάζω τὴν ἀπάντησίν σας, σκεφθῆτε ὅμως ὅτι εἰς πάσας τὰς ἀνθρωπίνους χρεῖας τὸ περιττὸν εἶναι ἐπίσης βλαβερὸν ὅπως καὶ ἡ ἐλλείψις. Λέγετε λοιπὸν. Σὺ Ἀχμέτη ἔχεις τὸν λόγον πρῶτο.»

«ὦ πνεῦμα ἀγαθόν!» ἀνεφώνησε τότε ὁ Ἀχμέτης, «ἂν θέλῃς νὰ συγχωρήσῃς τὴν τόλμην μου, σὲ ἱκετεύω διὰ μικρὸν τι ρυάκιον, τὸ ὁποῖον οἶτε τὸ θέρο; νὰ ξηραίνῃ-

ται οὔτε τὸν χειμῶνα νὰ πλημμυρῇ.»
«Θὰ τὸ ἔχῃς;» ἀπεκρίθη τὸ πνεῦμα, καὶ ἀμέσως, ὑψώσαν τὸ δρέπανόν του, τὸ ὁποῖον τότε ἐγένετο ἐργαλεῖον εὐεργεσίας, ἐκτύπησε δι' αὐτοῦ τὴν γῆν. Οἱ βοσκοὶ μετὰ πολλοῦ θαυμασμοῦ εἶδον πηγὴν διαυγῆ ἀναβλύζουσαν πρὸ τῶν ποδῶν των καὶ πέμπουσαν τὰ ὕδατά της διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν τοῦ Ἀχμέτ. Τὰ ἄνθη τότε ἤρχισαν νὰ ἀποπνέωσι τὰς γλυκεῖας εὐωδίας των, τὰ μαρμαμένα τῶν δένδρων φύλλα νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ πρᾶσινον αὐτῶν χρῶμα, τὰ δὲ ποίμνια νὰ σθένωσι τὴν δίψαν των.

Ἦδη τὸ πνεῦμα στραφέν πρὸς τὸν βοσκὸν τὸν ἕτερον διατάττει αὐτὸν νὰ ζητήσῃ. «Σὲ παρακαλῶ» εἶπε τότε ὁ Ῥασίτης, «θέλησον ὥστε ὁ μέγας Γάγγης, μετὰ τὰ ἄφθονά του ὕδατα, καὶ μετὰ τοὺς λαμπροὺς του ἰχθεῖς, νὰ διέλθῃ διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν μου.» Ὁ ἀγαθὸς Ἀχμέτ, ἀκούσας τὴν τόλμην αὐτῆν τοῦ Ῥασίτη αἴτησιν, πολὺ ἐθαύμασε καὶ κρυφίως ἐπέπληττεν ἑαυτὸν δι' ὅτι δὲν ἐτόλμησε καὶ αὐτὸς τοσοῦτον· ἐνῷ ὁ Ῥασίτης ἠὲ φραίνετο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ὁποῖαν, ὡς κτηματίας τοῦ μεγάλου Γάγγου, θὰ ἔχῃ ἀπέναντι τοῦ Ἀχμέτου. Πλὴν τὸ πνεῦμα ἀκούσαν τὴν αἴτησιν αὐτῆν, ἔλαβεν ἀμέσως μορφήν τρομερὰν, καὶ στραφέν, διηύθυνε πρὸς τὸν ποταμὸν τὰ βήματά του. Οἱ βοσκοὶ ἔπεσον εἰς ἀνησιχίαν, ἀγνοοῦντες τί τὸ πνεῦμα μέλλει νὰ πράξῃ· πλὴν βοή τρομερὰ ἤρχισε νὰ ἀκούηται μακρόθεν. Ὁ Γάγγης ἔδραυε τὰ προχώματά του καὶ ὀρμητικὸς ἐφέρετο πρὸς τοὺς ἀγρούς τοῦ ἀνοήτου Ῥασίτη, καταστρέφων πᾶν τὸ προστυχόν. Οἱ θάμνοι καὶ τὰ δένδρα ἅπαντα ἐξερριζώθησαν, εἰ ἀγροὶ κατεκλύσθησαν, τὰ ποίμνια ἐπνίγησαν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος Ῥασίτης ὑπὸ τοῦ ρεύματος παρεσύρθη. Τότε κροκόδειλός τις, ἐξελθὼν τοῦ ὕδατος, κατέφαγε τὸν ἀγέρωχον τοῦ Γάγγου κύριον, ἐνῷ ὁ ὀλιγαρκῆς Ἀχμέτης ἀνεπαύετο ὑπὸ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἤσυχος.

Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πράττῃ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ, ἐκτὸς ἐὰν ἐπιθυμῇ τὰ δίκαια.

Διὰ τῆς ἐκδικήσεως ὁ ἄνθρωπος γίνεται τῆς αὐτῆς κατηγορίας μετὰ τὸν ἐχθρόν του, ἐνῷ παραβλέπων καθίσταται ἀνώτερος.